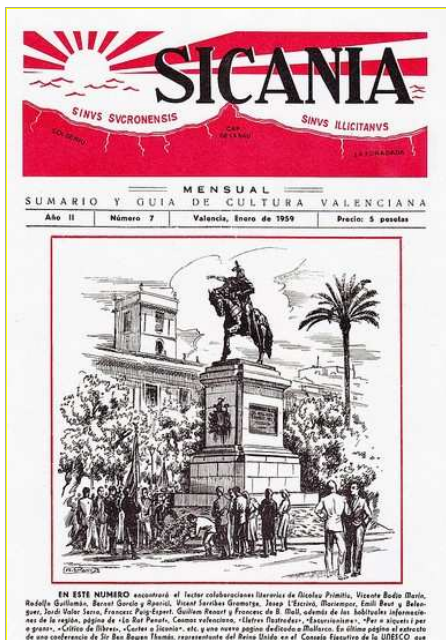

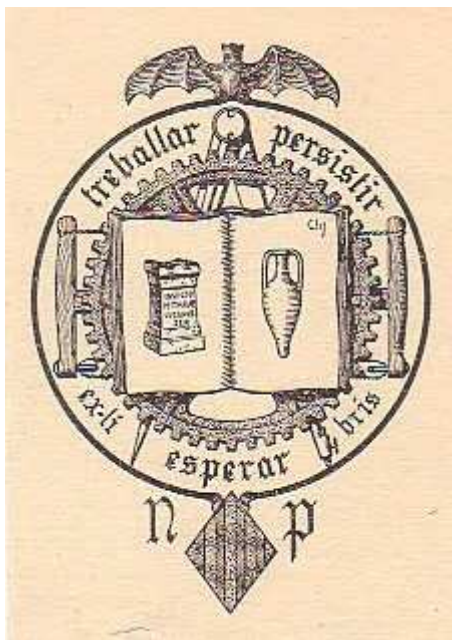
Associacions col·laboradores

Tots els dies 9

9 d'abril de 2015
(Biblioteca Valenciana, Valencia ciutat)

Portada de la revista *Sicania*.
La capçalera representa un sol naixent que escampa els seus rajos sobre les costes de València.

Exlibris de Nicolau Primitiu en el lema que presidi la seua vida: **“Treballar, persistir, esperar”**

Nicolau Primitiu Gómez Serrano

(Sueca, 1877 - Valencia ciutat, 1971)

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

NICOLAU PRIMITIU GÓMEZ SERRANO

(Sueca, 10 de setembre de 1877 - València ciutat, 11 de novembre de 1971)

Industrial, empresari, escriptor, bibliofil, mecenes i compromes valencianiste. Encara que naixque en Sueca, la seua familia se trasllada, sent ell molt menut, a València ciutat. Sos pares, Domenec Gómez i Graneria i Francesca de Paula Serrano i Martí, s'establiren en el barri de Marchalenes, a on son pare -mestre en la construcció de molins- treballà de fuster. El negoci familiar, al que pronte s'incorporà Nicolau, començà a prosperar realment gracies als sistemes aplicats als molins arrossers, arribant son pare a pantetar un sistema per a despellarfar l'arros baix el nom de Sistema Gómez. La bona epoca per la que passà el negoci es truncà en la riuada de 1897, situació agreujada per la perdua de salut del pare. Nicolau hague de fer-se carrec del negoci, al que aportà grans i innovadores idees, arribant a construir un moli d'arros destinat a Cuernavaca (Mèxic). Açò supon un virage en l'empresa, que inicia aixina l'exportació de productes, apostant per fer propaganda en diversos idiomes. Durant esta epoca compagina les seues obligacions en la realisació d'estudis de perit mecanic i perit quimic - coneiximents que aplicarà a l'industria mecanica de transformació, fabricant maquinaria industrial- i acabarà per ser el propietari de l'empresa familiar (era el primogenit de molts germans, dels quals nomes dos arribaren a l'edat adulta), la qual registrarà com Industries Mecaniques-Agricoles Domingómez (IMAD). La seua passió per la cultura no minvà a pesar de dur el pes del negoci.

El seu primer matrimoni fon en Assunta Nicolau, que morí en el part de la seua primera filla, la qual no va sobreviure molt de temps. Es tornà a casar, en este cas en Me^a Antonia Senent, germana de l'arqueolec Joan Josep Senent. Esta nova relació reforçarà les seues inquietuts culturals i de la ma del seu cunyat i de Francesc Almarçhe entrarà a formar part de Lo Rat Penat (1920), entitat de la que en posterioritat sera president en dos periodos 1932-1935 i 1959-1961. Tambe sera Director del Centre de Cultura Valenciana, i Vicedecà d'esta institució en 1927.

El seu compromís en el valencianisme ultrapassa la faceta cultural. De fet, considera que Lo Rat Penat ha de ser molt mes que una agrupació de poetes i escriptors, la concepció com una entitat creada per a la defensa integral de la cultura i l'economia valencianes, i l'espenta a participar del moviment politic i del nacionalisme; estes idees les deixà plasmades en el seu discurs de presa de possessió com a president en 1932, que es publicarà baix el títol *Lo Rat-Penat es la Casa Pairal de la Valencianitat*. Açò el durà tambe a finançar a Acció Bibliografica Valenciana i mes tart a formar part de Proa (Consell de Cultura i Relacions Valencianes), creada en 1935 per Gaetà

Huguet Segarra, entitat que pretenia crear un valencianisme unitari en una doble vertent, cultural i politica. Ocupà tambe la presidència d'esta entitat. Els anys 30 son de molta activitat valencianista i Nicolau Primitiu participarà en cantitat de projectes, events, conferencies, patrocinis, etc.

Encara que firmà les Bases Ortografiques del 32 -si be Lo Rat Penat presentà una carta airada de protesta sobre est acort firmada per ell com a president i per tota la junta de govern de l'entitat-, fon seguidor de les normes del Pare Fullana, a qui admirava personalment, aixina com tota la seua obra filologica, compartint les seues teories lingüistiques respecte de la singularitat del valencià. Sobre este tema llança la teoria de tres llengües germanes, ninguna en supremacia sobre l'atra, i a la llengua que pot resultar comuna de la suma de les particularitats de cada una d'elles li assigna el nom de Bacavés en l'objecte d'evitar qualsevol suspicacia i imposició (ho arreplega i publica en un opuscul que titula *Una llengua sense nom*). En la seua obra *El bilingüisme valencià* planteja una teoria que nega l'existència d'un bilingüisme en València anterior al moment en que arriben massivament oriunts procedents de terres de parla castellana i que ocupen llocs de transcendència en la societat, contribuint a la seua castellanisació. Defen a ultrança l'ensenyança i l'aprenentatge de la llengua valenciana, especialment en l'escola. Esta decidida posició per l'incorporació de la llengua materna al proces escolar la defen especialment en la Semana Pedagogica d'Ontinyent (1934) en una conferència, despuix editada, que titula precisament *La llengua valenciana a l'escola*.

El seu desvel per la cultura fara que destine temps i diners a la recuperació de materials d'archius i biblioteques durant i despuix de la Guerra Civil; mampresa no exenta de riscos personals. Açò el portà, al finalisar la contenda, per una banda a restituir els fondos documentals o a entregar a l'Archiu del Regne aquells dels que no hi havia possible entitat receptora, i per una atra a confeccionar una amplíssima biblioteca, germen i nucleu de l'actual Biblioteca Valenciana, la qual, nomes del seu fondo, especialisat en tematica valenciana, conta en mes de 30.000 volums, a banda de fullets, cartes i uns atres documents. Fon donada per la familia -tramits que comença la seua viuda- a l'Estat (1979) en el condicionant de que si se conformara una biblioteca valenciana i un organisme autonom, els fondos passaren a l'autonomia, tal i com ha segut (1985).

Ya en la madurea de la seua vida fundà l'editorial Sicania (1954) i la revista del mateix nom. Es convertix aixina en un autentic mecenes que aposta per la publicació d'obres de la nova generació d'escriptors valencians i tambe dels qui ya estaven consolidats com a tals.